

EUROOPA KOHTU OTSUS

15. oktoober 1980*

[...]

Kohtuasjas 145/79,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Tribunal d'Instance de Lille'i taotlus, millega soovitakse saada selles kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

SA Roquette Frères, Lestrem,

ja

Prantsuse riigi toll,

eelotsust asutamislepingu artikli 40 ning nõukogu 12. mai 1971. aasta määruse nr 974/71 teatavate konjunktuuripoliitika meetmete kohta, mida tuleb põllumajanduses võtta pärast teatavate liikmesriikide valuutade kõikumispiiride ajutist laiendamist (EÜT L 106, lk 1) artiklite 1 ja 2 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president H. Kutscher, kodade esimehed P. Pescatore ja T. Koopmans, kohtunikud J. Mertens de Wilmars, Lord Mackenzie Stuart, A. O'Keefe, G. Bosco, A. Touffait ja O. Due,

kohtujurist: H. Mayras,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

1. Tribunal d'Instance de Lille esitas oma 29. juuni 1979. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 17. septembril 1979, Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel seitse eelotsuse küsimust asutamislepingu artikli 40 ning

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

nõukogu 12. mai 1971. aasta määruse nr 974/71 (teatavate konjunktuuripoliitika meetmete kohta, mida tuleb põllumajanduses võtta pärast teatavate liikmesriikide valuutade kõikumispiiride ajutist laiendamist (EÜT 1971, L 106, lk 1)) artiklite 1 ja 2 tõlgendamise kohta.

2. Kohtuasja algatas Roquette Frères SA Tribunal d'Instance de Lille'is Prantsuse riigi tolli vastu tolli poolt kursikompensatsioonidena enamõutud summade hüvitamiseks alates 25. märtsist 1976, s.o kuupäevast, mil jõustus komisjoni 24. märtsi 1976. aasta määrus nr 652/76, millega muudetakse kursikompensatsioone pärast Prantsuse frangi vahetuskursi muutumist (EÜT 1976, L 79, lk 4).
3. Põhikohtuasja hageja Roquette Frères SA vaidlustas arvutusmeetodid, mida komisjon oli kasutanud maisi- ja nisutärklisetööstuse töödeldud toodete ning kartulitärklise, sorbitooli ja isoglükoosi suhtes kohaldatavate kursikompensatsioonide määramisel. Ta väidab, et need meetodid on vastuolus nõukogu sätestatud eeskirjadega selliste toodete suhtes kohaldatavate kursikompensatsioonide arvutusmeetodite kohta, mis sõltuvad toodetest, mille suhtes on ette nähtud sekkumismeetmed; eelkõige on nad vastuolus määruse nr 974/71 artikli 2 lõikega 2. Lisaks on nende meetodite mõju tekitanud ühisturul tootjatevahelise konkurentsi moonutusi.
4. Põhikohtuasja kostja väidab, et Prantsuse riik üksnes kohaldab ühenduse sätteid ning ta ei saa hinnata kursikompensatsioonide arvutusmeetodi kehtivust. Ta kogub kõnealused summad kokku ning maksab need Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondile.
5. Euroopa Kohus määras, et tuleb küsida eksperdiarvamust. Ta kiitis eksperdiarvamuses esitatud järeldused heaks niivõrd, kuivõrd need käsitlesid Roquette'i väidetava kompensatsioonide arvutusmeetoditest tuleneva moonutuse olemasolu ja ulatust. Sellises olukorras pidas Euroopa Kohus vajalikuks menetlus peatada, kuni ta on otsustanud, kas sel viisil tuvastatud moonutus on vastuolus asutamislepingu artikliga 40 ning kas kursikompensatsioonide arvutusmeetodit on vaja Roquette'i soovitud viisil muuta.

Esialgne märkus

6. Esimeses kuues siseriikliku kohtu esitatud küsimuses on küsitud, milline on õige meetod maisitärklise, nisutärklise, kartulitärklise, sorbitooli ja isoglükoosi suhtes kohaldatavate kursikompensatsioonide arvutamiseks. Tuleb märkida, et need kompensatsioonid olid kehtestatud ja neid oli muudetud komisjoni määrustega; komisjonil oli selleks volitus määruse nr 974/71 artiklite 3 ja 6 alusel. Neis kuues küsimuses palutakse Euroopa Kohtul teha otsus arvutusmeetodite kohta, mida komisjon on kasutanud enda kehtestatud summade kindlaksmääramisel. Seepärast palutakse kaudselt nende küsimustega hinnata nimetatud määruste sätete kehtivust, mille alusel määras komisjon kindlaks kõnealuste toodete suhtes kohaldatavad kompensatsioonid.

7. Kuigi siseriiklike kohtute ja Euroopa Kohtu ülesannete jaotuse kohaselt on asutamislepingu artikli 177 rakendamisel siseriiklike kohtute ülesandeks otsustada Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasuse üle, on Euroopa Kohtul siiski õigus tuua siseriikliku kohtu esitatud teabest esile ühenduse õiguse need aspektid, mis seoses vaidluse temaga nõuavad tõlgendamist või mille kehtivust tuleb hinnata.

Üldised märkused

8. Esitatud küsimuste vastust tuleb käsitleda nende eesmärkide taustal, mille tõttu kehtestati ühise põllumajanduspoliitika raames määrusega nr 974/71 kursikompensatsioonid ning seda poliitikat käsitlevad asutamislepingu sätted, eelkõige artiklid 39, 40 ja 43.
9. Kursikompensatsioonid kehtestati määrusega nr 974/71, et hoida ühise turukorralduse raames ära ühenduse eeskirjadega ette nähtud sekkumissüsteemi katkemist ning teatavate liikmesriikide valuutade kõikumistest tulenevaid tavatuud hinnakõikumisi. Määruse nr 974/71 preambuli põhjendustes on märgitud, et kehtestatavad kompensatsioonid peaksid piirduma üksnes summadega, mida on rangelt vaja sekkumismeetmetega hõlmatud põhitoodete hindadele valuutatoetusmeetmete poolt avaldatava mõju hüvitamiseks, ning et neid on asjakohane kohaldada üksnes juhtudel, kui see mõju tekitaks raskusi.
10. Määruse nr 974/71 artikli 1 lõike 2 alusel nõutakse või antakse kompensatsioone põllumajanduse ühise turukorralduse kohaste sekkumismeetmetega hõlmatud toodete puhul ning nende toodete puhul, mille hind sõltub kõnealusesse, eespool nimetatud kategooriasse kuuluvate toodete hinnast ning mida reguleerib ühine turukorraldus või mille suhtes kohaldatakse asutamislepingu artikli 235 alusel erikorda. Artikli 2 lõikes 2 on märgitud, et muude toodete puhul kui sekkumiskorraga hõlmatud tooted peavad kompensatsioonid olema võrdsed mõjuga, mida avaldab asjaomaste toodete hindadele selliste sekkumiskorraga hõlmatud toodete hindade suhtes kompensatsiooni kohaldamine, millest nimetatud muud tooted sõltuvad.
11. Need sätted näitavad, et nii põhitoodete kui ka nendest sõltuvate toodete puhul on kursikompensatsioonide kehtestamise eesmärk leevendada vahetuskursside ebastabiilsete muutuste mõju, mis ühistele hindadele tugineva põllumajandustoodete turukorraldussüsteemi puhul võib tekitada kaubandushäireid ning ohustada eelkõige selliste toodete suhtes ette nähtud sekkumissüsteemi. Seepärast on kursikompensatsioonide kehtestamise peamine eesmärk säilitada põllumajanduse ühise turukorralduse raames ühtsete hindade süsteem, kuna see süsteem moodustab põllumajandustoodete vaba liikumise aluse ühenduses, arvestades selle turukorralduse eesmarke – säilitada põllumajandustootjate elatustase ja tasakaalustada turgusid. Kompensatsioonide kehtestamise eesmärk ei ole ja ei saa olla turgudele lisakaitse pakkumine seoses põllumajandustoodete hinnatasemega ühes riigis võrreldes teiste riikidega, kuna see oleks vastuolus taotletava ühtsusega.

12. Eelkõige seoses sõltuvate toodetega tuleb märkida – nagu Euroopa Kohus järeldas oma 12. novembri 1974. aasta otsuses kohtuasjas 34/74, Roquette, EKL 1974, lk 1217 –, et kuigi määruse nr 974/71 artikli 2 kohaselt tuleks kursikõikumised täielikult hüvitada põhitoodete puhul, ei ole see samamoodi sõltuvate toodete puhul. Sõltuvate toodete puhul võimaldab sõna “mõju” artikli 2 lõikes 2 võtta komisjonil üksnes kursikompensatsioonide kindlaksmääramisel arvesse põhitooete suhtes kohaldatava kursikompensatsiooni mõju sõltuva toote hinnale.
13. Euroopa Kohus möönab, et põhitooete puhul kehtestatud kursikompensatsiooni poolt sõltuvate toodete hindadele avaldatava mõju arvutamine tekitab keerulisi tehnilisi ja majanduslikke probleeme seoses suure hulga toodetega, mille tootmisprotsess ja koostis võib ühenduse eri osades erineda. Komisjoni ülesanne on need probleemid lahendada, säilitades kursikompensatsioonide süsteemi sellise ühtsuse ja selguse, nagu on selles valdkonnas nõutav. Selleks peab tal olema suur kaalutusõigus, arvestades eelkõige kaubandushäirete olemasolu või ohtu, nende sõltuvate toodete arvu, mille suhtes tuleb kohaldada kompensatsioone, ning mõju, mida sõltuva toote hinnale avaldab põhitooete suhtes kohaldatav kompensatsioon. Töödeldud toote kompensatsiooni kehtestamist ei saa vaidlustada üksnes sel põhjusel, et teatava ettevõtja või tootjate rühma puhul ei ole põhitooete suhtes kohaldatava kompensatsiooni mõju arvutamine täielikult asjakohane, kuna võib olla oluline anda üldhinnanguid.
14. Kaalutusõigusel, mille olemasolu komisjonil tuleb tunnistada, on siiski piirid. Kui kasutatud arvutusmeetodi tulemusel avaldub töödeldud toodete kompensatsioonidele püsivalt surve või olenevalt asjaoludest kasu, mis pidevalt ületab põhitooete suhtes kohaldatava kompensatsiooni mõju puhul arvessevõetava summa, ei saa selle sätte eesmärgiks, millega need kompensatsioonid on kehtestatud, enam pidada liikmesriikide vaheliste valuutakõikumiste mõju tasakaalustamist. Sellisel juhul ei tegutse komisjon enam määrusega nr 974/71 antud volituste piires.
15. Siseriikliku kohtu esitatud esimesed kuus küsimust tuleb nüüd läbi vaadata neid kaalutlusi silmas pidades.

Maisitärklis (esimene küsimus)

16. Esimeses küsimuses küsib kohus, kas niinimetatud roheline kursiga arvatud tootmistoetust tuleb võtta arvesse maisitärklise ja sellest valmistatud toodete suhtes kohaldatavate kursikompensatsioonide arvutamisel.
17. Komisjoni esitatud toimik ja selgitused näitavad, et maisitärklise suhtes kohaldatavad kompensatsioonid, mis olid kehtestatud määrusega nr 652/76, mis oli põhikohtuasja ajendiks, ning järgnevate muutmismäärustega, arvatati maisi sekkumishinna põhjal. Euroopa Kohtule esitatud küsimusega küsitakse, kas arvutusmeetod ei ole vale, kui selle puhul ei võeta arvesse tootmistoetust, mida ühenduse eeskirjade alusel antakse ühenduses tärgklise tootmiseks kasutatud maisile.

18. Euroopa Kohtus toimunud menetluse käigus selgitas komisjon maisitärklise suhtes kohaldatavate kompensatsioonide arvutamise meetodit. Tema arvates ei ole põhjust võtta selle arvutuse puhul arvesse maisi sekkumishinda, kuna tärkliisetootjad omandavad oma maisivarud kõrgema hinnaga kui sekkumishind, mis on ligikaudu künnishind. Pidades silmas raskusi, mis tekivad tegeliku – turuolukorrast sõltuva – tarnehinna arvessevõtmisel, tugines komisjon oma arvutuses standardsummana kehtestatud tarnehinnale. Sellele vastavalt võttis ta maisitärklise suhtes kohaldatavate kompensatsioonide arvutamisel arvesse maisi künnishinda pärast tärkliise tootmistoetuse mahaarvamist. Sellegipoolest tugines komisjon sekkumishinnale, mitte tarnehinnale, kui sel viisil kindlaksmääratud tarnehind oli kõrgem kui sekkumishind, kuna kehtestada tuleb kõige madalam võimalik kursikompensatsioon, võttes arvesse kõnealuse põllumajandusvaldkonna erijooni. Sel juhul ei ole majanduslikku põhjendust tootmistoetuse sekkumishinnast mahaarvamiseks, kuna sekkumishind on madalam kui tarnehind koos tootmistoetusega.
19. Euroopa Kohtu poolt komisjonile esitatud tabelitest on näha, et alates 1975. aastast on maisi sekkumishind olnud madalam kui maisi künnishind pärast tärkliise tootmistoetuse mahaarvamist. Sellest järeldub, et ajavahemikul, millega on käesoleva kohtuasja puhul tegemist, määrati maisi suhtes kohaldatav kompensatsioon kindlaks maisi sekkumishinna põhjal tootmistoetust maha arvamata.
20. Kuna kursikompensatsioonide kehtestamise peamine eesmärk on ära hoida valuutakõikumistest tulenevat sekkumissüsteemi häirete ohtu, ei kätke see vajadust määrata sellised kompensatsioonid kindlaks kõnealuse põllumajandustoote turuhinna põhjal või standardtarnehinna põhjal. Põhitoote, s.o maisi suhtes kohaldatavad kompensatsioonid määrati kindlaks maisi sekkumishinna põhjal.
21. Kui põhitoote suhtes kohaldatavad kompensatsioonid põhinevad sekkumishinnal, on raske mõista, kuidas saab arvutada põhitoote hinna suhtes kohaldatava kursikompensatsiooni mõju töödeldud toote hinnale määruse nr 974/71 artikli 2 lõike 2 tähenduses põhitoote muu hinna kui sekkumishinna alusel. Toimikust on näha, et muude maisist valmistatud toodete kui tärkliis suhtes kohaldatavad kompensatsioonid, mille puhul ei ole ette nähtud tootmistoetust, on tegelikult arvutatud maisi sekkumishinna alusel.
22. Seega ilmneb, et maisi tarnehinda võeti arvesse üksnes sellise töödeldud toote kompensatsioonide kindlaksmääramisel, mille eest võib anda tootmistoetust, ning et selle hinna arvessevõtmise tulemus oli, et need kompensatsioonid on tegelikult kehtestatud maisi sekkumishinna põhjal tootmistoetust maha arvamata.
23. Selle arvutusmeetodi õigustamiseks on komisjon oma märkustes väitnud, et kõige olulisema hinna valik teraviljast valmistatud toodete suhtes kohaldatavate kursikompensatsioonide arvutamiseks on osa üldisest majandushinnangust. Seoses sellega osutas ta teatavatele asjaoludele, mille kohta ta väidab, et need soosivad sellistes riikides nõrgema valuutaga riikides nagu Prantsusmaa asuvaid tootjaid, näiteks võimalus hankida kodumaist maisi, määruse nr 974/71 artikli 2

lõike 1 punktis b sätestatud erand, mis käsitleb nõrga valuutaga liikmesriikides kohaldatavate kursikompensatsioonide arvutamist, ning asjaolu, et sekkumishinna igakuiseid suurenemisi ei võeta arvesse maisist valmistatud toodete kompensatsioonide arvutamisel. Neil põhjuseil väidab ta, et arvessevõetava hinna valik kuulub komisjonil selles valdkonnas oleva laia kaalutusõiguse alla.

24. Need argumendid ei ole siiski asjakohased. Komisjonile antud kaalutusõigus seoses töödeldud toodete suhtes kohaldatavate kompensatsioonide arvutusmeetodiga ei peaks võimaldama komisjonil võtta arvesse teatava tootmissektori majanduslikku olukorda, vaid hinnata määrusega nr 974/71 sätestatud piirides põhitoodete suhtes kohaldatavate kursikompensatsioonide mõju töödeldud toodete hinnale. Võttes selle olukorra puhul arvesse kõrvalisi tegureid ning kehtestades seega maisitärklise kompensatsioonid maisi sekkumishinna põhjal tootmistoetust maha arvamata – kui maisi sekkumishinna põhjal on arvutatud ka kompensatsioonid muude maisist valmistatud toodete puhul, mille suhtes ei ole ette nähtud tootmistoetusi –, on komisjon ületanud talle määrusega nr 974/71 kehtestatud piiranguid.
25. Esimese küsimuse vastus peab seega olema, et määruse nr 974/71 kohaselt tuleb maisitärklise suhtes kohaldatavad kursikompensatsioonid arvutada maisi sekkumishinna põhjal pärast maisitärklise tootmistoetuse mahaarvamist.

Nisutärklis (teine küsimus)

26. Teises küsimuses küsitakse, kas nisutärklise suhtes kohaldatava kursikompensatsiooni arvutamiseks peab põhitootte hind enne tootmistoetuse mahaarvamist olema sama, mida võetakse arvesse nisu kompensatsiooni arvutamisel.
27. Komisjon on märkinud, et ta määras nisutärklise puhul kohaldatava arvutusmeetodi kindlaks sihiga, et nisutärklis käsitletaks samamoodi kui maisitärklis, võttes sekkumishinna asemel arvesse nisu võrdlushinda, kuna sellel on nisu ja selle kõrvaltoodete kompensatsioonide arvutamisel sama ülesanne kui sekkumishinnal maisi ja maisi kõrvaltoodete puhul. Toimikust selgub, et nisu suhtes kohaldatavad kompensatsioonid arvutatakse nisu võrdlushinna alusel, ent nisutärklise suhtes kohaldatavad kompensatsioonid kehtestatakse nisu künnishinna alusel pärast tootmistoetuse mahaarvamist.
28. Teabe kohaselt, mille komisjon on Euroopa Kohtule esitanud, otsustas ta kasutada künnishinda pärast tootmistoetuse mahaarvamist, kuna see näitab tarnehinda tärglisetootjate jaoks. Ta on märkinud, et erinevalt maisisektori olukorrast on kõnealune tarnehind olnud vaatamata sellele alati madalam kui võrdlushind; seepärast on võetud seda pidevalt arvesse nisutärklise suhtes kohaldatavate kompensatsioonide arvutamisel.
29. Võttes arvesse kaalutlusi seoses maisitärklisega ja valikuga, mille kohta komisjon on väitnud, et ta tegi selle sooviga kohelda maisitärklis ja nisutärklis ühtmoodi, on selge, et komisjon on oma volitusi ületanud, kui ta otsustas arvutada

nisutärklise suhtes kohaldatavad kompensatsioonid muu hinna põhjal kui võrdlushind pärast tootmistoetuse mahaarvamist. Sellest võib järeldada, et teise küsimuse vastus peab olema jaatav.

Kõik samast põhitootest saadud tooted (kolmas küsimus)

30. Kolmandas küsimuses tõstatatakse probleem, kas kõigi samast põhitootest valmistatud toodete ja kõrvaltoodete suhtes kohaldatavate kompensatsioonide summa võib ületada põhitooete suhtes kohaldatavat kompensatsiooni.
31. Euroopa Kohus on seda küsimust käsitlenud samal kuupäeval (15. oktoober 1980), mil on tehtud kolmas otsus kohtuasjas 4/79 (Providence Agricole de la Champagne) ja kohtuasjas 109/79 (Maïseries de Beauce).
32. Nendest otsustest võib järeldada, et komisjon on rikkunud määrust nr 974/71 ning asutamislepingu artikli 43 lõiget 3, kui ta kasutas samast põhitootest, nagu mais või nisu, valmistatud toodete (mille hind sõltub maisi või nisu hinnast) kursikompensatsioonide arvutamiseks süsteemi, mille tulemusena kehtestatakse teatava tootmisprotsessiga teatava maisi- või nisukoguse töötlemisel saadud eri toodete puhul kursikompensatsioonid, mille summa on ilmselgelt suurem kui sama koguse maisi või nisu puhul kehtestatud kursikompensatsioon.

Kartulitärklis (neljas küsimus)

33. Neljandas küsimuses küsitakse, kas kartulitärklise suhtes kohaldatav kompensatsioon peab olema samasugune kui maisitärklise puhul.
34. Tuleks meenutada, et määruses nr 974/71 sätestatakse sekkumiskorraga hõlmatud toodete kompensatsioonid ning nende toodete kompensatsioonid, mille hind sõltub sekkumiskorraga hõlmatud toodete hinnast ning mida reguleerib lisaks ühine turukorraldus või mille suhtes kehtib asutamislepingu artiklist 235 tulenev erikord. On üldteada, et kartulite suhtes ei ole nähtud ette sekkumiskorda, ent kartulitärklise hind sõltub maisi hinnast, kuna kartulitärklis konkureerib maisitärklisega või on isegi selle asendustoode.
35. Neil asjaoludel ei saa määruse nr 974/71 artikli 2 lõike 2 tähenduses erineda maisihindade kompensatsiooni kartulitärklise suhtes kohaldamise mõju samast mõjust maisitärklisele.
36. Komisjon on selle seisukoha siiski vaidlustanud. Ta rõhutas, et kartulitärklise puhul ei ole kõrvaltoodetel tegelikku väärtust ning seepärast ei kohaldata nende suhtes kursikompensatsioone – erinevalt maisisektori olukorrast. Lisaks leiab ta, et ta peab majandusküsimustes oleva kaalutusõiguse raames võtma arvesse kartulitärklisetööstusele omaseid raskusi, mida Euroopa Kohus tunnistas oma 12. juuli 1979. aasta otsuses (kohtuasi 166/78: Itaalia Vabariik v. nõukogu, EKL 1979, lk 2575).
37. Kuigi viimasena esitatud kaalutlused võivad olla seoses tootmistoetustega asjakohased, nagu Euroopa Kohus selles otsuses tegelikult kinnitas, on need kõrvalised tegurite puhul, mida tuleb võtta arvesse kursikompensatsioonide

kehtestamisel. Kursikompensatsioonide eesmärk ei ole pakkuda kaitset töötleva tööstuse teatavale tööstusharule omaste raskuste eest, vaid tasakaalustada valuutakõikumiste mõju ühtsete hindade süsteemile põllumajandustoodete ühise turukorralduse raames.

38. Asjaolu, et kartulitärklise tootmisel saadud kõrvaltoodete suhtes ei kohaldata kursikompensatsioone, on ebaoluline. Kuna kartulitärklise hind sõltub maisi hinnast, sest kartulitärklis ja maisitärklis konkureerivad otseselt, ei saa kohaldatavate kompensatsioonide arvutamisel arvestada kartulisektorile omaseid tootmistingimusi. Teisest küljest võib maisitärklise suhtes kohaldatavat kompensatsiooni mõjutada samast maisikogusest saadud kõrvaltoodete suhtes kohaldatavate kursikompensatsioonide summa, nagu näitab kolmanda küsimuse vastus; sel juhul peaks kartulitärklise suhtes kohaldatavale kompensatsioonile avalduma sama mõju.
39. Kui kehtestatavad kompensatsioonid peaksid vastavalt piirduma üksnes nende summadega (nagu on märgitud määruse nr 974/71 preambuli kuuendas põhjenduses), mida on vaja sekkumiskorraga hõlmatud põhitoodete hindadele valuutatoetusmeetmete poolt avaldatava mõju hüvitamiseks, peab neljandale küsimusele vastama, et kartulitärklise suhtes kohaldatav kompensatsioon ei tohi ületada maisitärklise suhtes kohaldatavat kompensatsiooni.

Sorbitool (viies küsimus)

40. Viiendas küsimuses küsib siseriiklik kohus, kas sorbitooli suhtes, mis sisaldab üle 2% mannitooli ja on valmistatud maisist ning mille hind on seotud maisi hinnaga, tuleb kohaldada maisi kompensatsioonil põhinevat kursikompensatsiooni.
41. Sorbitool on toode, mille suhtes kohaldatakse asutamislepingu artiklis 235 sätestatud erikorda. Sorbitooli suhtes kohaldatav kauplemiskord oli ette nähtud nõukogu 28. mai 1969. aasta määrusega (EMÜ) nr 1059/69, milles on sätestatud põllumajandussaaduste töötlemisel saadud teatavate kaupadega kauplemise kord (EÜT L 141, lk 1), ning nõukogu sama kuupäeva määrusega (EMÜ) nr 1060/69, millega on kehtestatud nende põhitoodete kogused, mida kasutatakse määrusega (EMÜ) nr 1059/69 hõlmatud toodete valmistamisel (EÜT L 141, lk 7).
42. Määruse nr 1059/69 järgi kohaldatakse sorbitooli ühendusse importimisel püsi- ja muutuvkomponendist koosnevat maksu. Muutuvkomponendi arvutusmeetod on määratud kindlaks määrusega nr 1060/69, milles eristatakse sel eesmärgil sorbitooli, mis sisaldab kaks või vähem massiprotsenti mannitooli, arvutatuna sorbitoolisisalduse põhjal, ja mis loetakse maisist valmistatuks, ning sorbitooli, mis sisaldab üle kahe massiprotsendi mannitooli ja mis loetakse suhkrust valmistatuks (määruse lisa, tariifi alamrubriik 29.04 C III). Sorbitooli suhtes kohaldatavate kompensatsioonide arvutamisel tugines komisjon samale eristusele.
43. Roquette väitel on seisukoht, et suure mannitoolisisaldusega sorbitool on tavapäraselt saadud suhkrust, vale. Ta märgib, et tema sorbitoolitoodang, mis moodustab üle poole selle toote toodangust ühenduses, põhineb üksnes maisil,

ning et 60%-l tema sorbitoolitoodangust on mannitoolisisaldus 3–4%, lisaks märgib ta, et 90% ühenduse sorbitoolitoodangust, millest rohkem kui poole mannitoolisisaldus on 3–4%, põhineb maisil. Siseriikliku kohtu määratud ekspert leidis, et maisist saadud sorbitooli suhtes suhkru hinna põhjal arvatud kompensatsiooni kohaldamine tekitab kunstlikke hinnaerinevusi.

44. Need asjaolud ei ole siiski sellised, mis mõjutaksid sorbitooli suhtes kohaldatava kompensatsiooni kehtestamise kehtivust. Vastavalt määruse nr 974/71 artikli 2 lõikele 2 paluti komisjonil võtta arvesse selle toote hinna suhtes kohaldatava kompensatsiooni mõju sorbitooli hindadele, millest sorbitooli hinnad sõltuvad. Määrates toote, millest sorbitooli hinnad sõltuvad, kindlaks sorbitooli mannitoolisisalduse põhjal, tegutses komisjon kooskõlas nõukogu sätestatud eeskirjadega seoses sorbitooli suhtes rakendatava ühise turukorraldusega. Seda tehes jäi komisjon talle määrusega nr 974/71 antud volituste piiresse.
45. Viiendale küsimusele tuleks seepärast vastata, et sorbitooli suhtes, mis sisaldab üle 2% mannitooli ja on valmistatud maisist, ei pea tingimata kohaldama maisi kursikompensatsioonil põhinevat kompensatsiooni.

Isoglükoos (kuues küsimus)

46. Kuuendas küsimuses küsitakse, kas maisist valmistatud isoglükoosi suhtes, mille hind on seotud maisi hinnaga, peab kohaldama maisi kursikompensatsioonil põhinevat kompensatsiooni.
47. Selle küsimuse vastus on eitav. Isoglükoosi suhtes kehtib hulk ühenduse meetmeid, millega sätestatakse erikord selle toote puhul, ning need on siiski sarnased korraga, mida kohaldatakse vedela suhkru puhul, mida loetakse isoglükoosiga otseselt konkureerivaks. Neil asjaoludel tegi komisjon õigesti, kui ta arvutas isoglükoosi suhtes kohaldatava kompensatsiooni valge suhkru suhtes kohaldatava kompensatsiooni põhjal.

Määruse nr 652/76 ja selle muutmismääruste kehtivus

48. Esimese, teise, kolmanda ja neljanda küsimuse vastustest järeldeb, et määrus nr 652/76 on kehtetu,
 - kuivõrd selles on kehtestatud maisitärklise suhtes kohaldatavad kompensatsioonid muul alusel kui maisi sekkumishind pärast tärklise tootmistoetuse mahaarvamist;
 - kuivõrd selles on kehtestatud nisutärklise suhtes kohaldatavad kompensatsioonid muul alusel kui nisu sekkumishind pärast tärklise tootmistoetuse mahaarvamist;
 - kuivõrd selles on kehtestatud kõigi erinevate toodete suhtes, mis on saadud teatava koguse sama põhitoote, nagu maisi või nisu, töötlemisel teatava tootmisprotsessiga, selgelt kõrgema määraga kompensatsioonid kui sama koguse põhitoote puhul kehtestatud kursikompensatsioon; ning

- kuivõrd selles on kehtestatud kartulitärklise suhtes kohaldatavad kompensatsioonid, mis ületavad maisitärklise kursikompensatsioone.
49. Sama järeldust tuleb kohaldada ka komisjoni järgnevate määruste kehtivuse puhul, millega kehtestatakse või muudetakse kursikompensatsioone, mida kohaldatakse eelmises lõigus nimetatud toodete suhtes.
 50. Kuna kehtetuks tunnistamine tehakse asutamislepingu artikli 177 alusel eelotsusena, tuleb määrata kindlaks selle tagajärjed.
 51. Kuigi asutamislepingus ei ole selgelt sätestatud tagajärgi, mis tulenevad Euroopa Kohtult eelotsuse küsimise raames kehtetuks tunnistamisest, on artiklites 174 ja 176 selged eeskirjad vahetu hagemise raames määruse tühistamise mõju kohta. Seepärast on artiklis 176 sätestatud, et institutsioon, kelle õigusakt on kuulutatud tühiuks, peab Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks võtma vajalikke meetmeid. Euroopa Kohus on 19. oktoobri 1977. aasta otsustes liidetud kohtuasjades 117/76 ja 16/77 (Albert Ruckdeschel ja teised ning Hansa-Lagerhaus Stroh ja teised, EKL 1977, lk 1753) ning liidetud kohtuasjades 124/76 ja 20/77 (Moulins et Huileries de Pont-à-Mousson ning Providence Agricole de la Champagne, EKL 1977, lk 1795) juba osutanud temalt eelotsuse küsimise raames sellele eeskirjale.
 52. Käesoleval juhul tuleb analoogia korras kohaldada asutamislepingu artikli 174 teist lõiku, mille kohaselt võib Euroopa Kohus märkida, milliseid kehtetuks tunnistatud määruse tagajärgi loetakse lõplikeks, samadel õiguskindluse põhjustel nagu need, millel see säte põhineb. Ühelt poolt võib käesoleval juhul määruse kehtetus anda aluse nõuda tagasi summad, mida on maksnud, ent mida ei võlgnenud asjaomased ettevõtjad nõrga valuutaga riikides ja asjaomased ametiasutused konverteeritava valuutaga riikides, ning mis asjakohaste siseriiklike õigusnormide ühtsuse puudumist silmas pidades oleks võinud tekitada olulisi erinevusi kohtlemises, mis oleks seega põhjustanud täiendavaid konkurentsimoonutusi. Teiselt poolt on võimatu hinnata kõnealuste määruste kehtetusest tulenevat majanduslikku kahju, kui ei tehta hinnanguid, mida üksnes komisjon peab tegema määruse nr 974/71 alusel, võttes arvesse muid asjakohaseid tegureid, näiteks niinimetatud roheline kursi kohaldamist tootmistoetuse suhtes.
 53. Neil põhjustel tuleb märkida, et asjaolu, et kõnealuste määruste sätted on osutunud kehtetuks, ei luba liikmesriigi ametiasutustel määrata või maksta kursikompensatsioone vaidlustatavate sätete alusel seoses ajavahemikuga enne käesoleva otsuse kuupäeva.

Viivis (seitsmes küsimus)

54. Seitsmes küsimus on sõnastatud järgmiselt:

“Kui Euroopa Kohus vastab ühele eespool osutatud küsimustest, mille kohta on temalt küsitud eelotsust, jaatavalt, s.t kui ta vastused on sellised, et asja arutanud kohus määrab kursikompensatsioonide kasvõi osalise hüvitamise, kas siis nõutakse mitte ühenduse õigusnormidest, vaid siseriiklikest õigusnormidest

tulenev viivis sisse Euroopa ühenduste eelarvesse, tehes Prantsusmaa kogutud summadest ühenduse kasuks mahaarvamised?”.

55. Eespool sätestatud kaalutlustest tuleneb, et see küsimus on muutunud otstarbetuks.

Kohtukulud

56. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Prantsuse Vabariigi valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotamise siseriiklik kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS,

vastates küsimustele, mille Tribunal d'Instance de Lille esitas talle oma 29. juuni 1979. aasta otsusega, otsustab:

- 1. Komisjoni 24. märtsi määrus nr 652/76 on kehtetu,**
 - **kuivõrd selles on kehtestatud maisitärklise suhtes kohaldatavad kompensatsioonid muul alusel kui maisi sekkumishind pärast tärklise tootmistoetuse mahaarvamist;**
 - **kuivõrd selles on kehtestatud nisutarklise suhtes kohaldatavad kompensatsioonid muul alusel kui nisu sekkumishind pärast tärklise tootmistoetuse mahaarvamist;**
 - **kuivõrd selles on kehtestatud kõigi erinevate toodete suhtes, mis on saadud teatava koguse sama põhitooe, nagu maisi või nisu, töötlemisel teatava tootmisprotsessiga, märkimisväärselt kõrgema määraga kompensatsioonid kui sama koguse põhitooe puhul kehtestatud kursikompensatsioon; ning**
 - **kuivõrd selles on kehtestatud kartulitärklise suhtes kohaldatavad kompensatsioonid, mis ületavad maisitärklise kompensatsioone.**
- 2. Asjaolu, et see määrus on kehtetu, muudab kehtetuks komisjoni järgnevad määrused, mille eesmärk on muuta eelmises lõigus nimetatud toodete suhtes kohaldatavaid kursikompensatsioone.**
- 3. Asjaolu, et eespool nimetatud sätted on kehtetud, ei luba liikmesriigi ametiasutustel määrata või maksta kursikompensatsioone vaidlustatavate sätete alusel seoses ajavahemikuga enne käesoleva otsuse kuupäeva.**
- 4. Kursikompensatsioonide määramisel sorbitooli suhtes, mis sisaldab üle 2% mannitooli ja on valmistatud maisist, ei pidanud komisjon kohaldama selle toote suhtes maisi kursikompensatsioonil põhinevat kompensatsiooni.**

